

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1763

Badensium rerum scriptores non editi

[urn:nbn:de:bsz:31-295084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295084)

BADENSIUM RERUM SCRIPTORES NON EDITI.

erpetuam & justam Badensem Historiam ab origine Gentis nemo conscripsit, nec conscribere ausus est. Absterruit plerisque monumentorum defectus, quæ vel incognita, vel nimis dispersa, vel nimis arcte custodita fuerunt. Absterruit alios profunda caligo, in qua primordia stirpis per tot secula jacuerunt.

Tenebras has, in quibus & ego cum aliis versatus sum, Mellicensis primum apud Austrios Codex, a me visus, dispellere cœpit; San-Petrinæ apud Brigovios Chartæ dispulerunt omnino. (a) Per has enim edoctus sum, Zaringiæ Ducibus & Marchionibus Badæ commune esse sanguinis vinculum & parentem communem.

)

(a) Vid. infra Lib. III. Cap. I. §. III. pag. 270.

Tum vero de scribenda Domus tam antiquæ, tam incorruptæ, Historia cogitare incepti. Vix ingressus sum Chartophylacia Domus, quum Scriptorum quorundam de Badenibus Rebus mihi oblatis sunt Codices; non eo compositi fine, ut in orbem prodirent. Ex hac classe Junglerus, Foersterus, Gamanfius seculo superiore vixerunt, de quibus reddenda est lectoribus ratio, testes eos quod subinde produco. Præcessit Pistorius, Genealogicum Badense qui promiserat opus, sed nunquam exegit. Ab eo tamen recensitionis nostræ faciemus initium.

J O P I S T O R I U S.

Nidda-Wetteravus A. 1546. lucem adspexit. Vir ardentis ingenii, multifariæ doctrinæ, speciatim Historicæ; (b) trium Caroli II. Marchionis filiorum Consiliarius; nunc Medicus, nunc Jureconsultus, Theologus; religione primum Lutheranus, dein Calvinianus & Romano-Catholicus; qui A. 1583. eosdem tres fratres Marchiones induxit, commune Durlaci ut instituerent Gymnasium, & ab iisdem lautam pensionem accepit, (c) ut in origines Domus Badensis inquireret.

(b) A. 1582. Rerum Polonicarum; A. 1583. 1584. & 1607. Rerum Germanicarum Volumina edidit.

(c) BESOLDUS in *Thef. Praef.* Tom. I. voce *Baden*.

Inquisivit, at nihil præter duas Genealogicas Tabulas hac super re in lucem emisit; ille, qui A. 1591. annuntiaverat opus, ut paratum ad prelum. (d) Enimvero Pistorius post obitum Jacobi Marchionis ad Eduardum Fortunatum, Marchionem Bada-Badensem, & ad Austrios se convertit Archiduces. Inter alias dignitates Vicariatum Ecclesiæ Constantiensis quum gereret, *Chronicon Constantiense Manlianum* (e) cum aliis Rerum Germanicarum Scriptoribus A. 1607. edidit, degens Friburgi Brisgoviæ, ubi anno sequenti vivere desit. Chronico huic Tabulas memoratas inferuit, ex quibus Zaringo-Badense ejus cognoscimus schema: quod adoptavit Guillimannus, sed neuter adstruxit. Ex Collectaneis Pistorii GAMANSIUS (f) nonnulla produxit, quæ Tabulis his lucem affundunt. Refert enim, Pistorium asserere, se in Chartis antiquis Ann. 1093. 1109. 1111. & 1113. reperisse ea, quæ de Hermanno, Bertoldi II. & III. Zaringiæ Ducum, *fratruele & patruele* perscribit; locum autem, ubi Chartæ custodiuntur, non

)(2

(d) In *Orat. de vita Jacobi March.* pag. 79. & 80.

(e) MANLIUS, aliis MENLIUS, Maximiliani I. Cæsaris Historicus, Professor Historiarum Friburgi.

(f) De quo paulo post dissero.

---

aperit. (g) Ex membranis San-Petrinis Pistorium haussisse hæc, certo jam scimus. Schedas ejus frustra quæsi, ut & eas, quas OSWALDUS GABELCOFER, Rerum Wirtenbergensium perdiligens Scriptor, (h) de Badensium rebus ex Chartophylaciis Sueviæ Pistorio transmisit, ut Wirtenbergensis Tabularii me Notitia docet.

JO. FRIDERICUS JUNGLERUS.

Juris Doctorandus, Georgii Friderici Marchionis Consiliarius Aulicus & itinerum comes, Breviarium Rerum Badensium sub rubro: *Vera & genuina origo Marchionum Badensium ac Hachbergensium*, A. 1623. latine composuit. Guillimanni systema secutus, vitas Marchionum nonnisi obiter exponit, nulla Chartarum nec Scriptorum auctoritate suffultus.

GABRIEL FOERSTERUS.

Tabulario Hachbergensi Præfectus Epitomen Hachbergensium Rerum (i) A. 1636. conscripsit, cui Chartas nonnullas,

---

(g) Conf. infra Lib. III. Cap. I. §. IV. pag. 273.

(h) Historia ejus Genealogica & Civilis Wirtenbergicæ Domus, Germanice scripta, in scriniis Ducalibus adhuc servatur. Annales ab A. 1250. usque ad 1524. progrediuntur. CRUSTUS in *Annalibus suis Suevicis* eum sæpius allegat. Patris opus filius, Jo. Jacobus, continuare decreverat ad A. 1608. usque, at morte fuit præventus. Cel. SATTLERUS eam ad A. 1550. usque continuavit.

(i) Rubrum ejus est: *Relatio Genealogica & Historica von den Marggraven von Hachberg &c.*

---

quæ perierunt , inseruit. Classicus auctor , publica ubi
deficiunt acta. Et tamen hinc inde eum dormitasse invenio.

J O. G A M A N S I U S.

Juliacensis , natus A. 1606. Societatem Jesu ingressus
Treviris , professionem quatuor votorum A. 1641. emisit
Antverpiæ. (l) Ex latebris Bibliothecarum & Codicibus Msst.
eruit multa , quæ Bollandus atque Henschenius , amici ejus ,
Sanctorum Actis inseruerunt. (m) Ex Belgio in Rheni supe-
rioris Provinciam translatus est ; (n) ubi *Moguntinam Metropolin*
SERARII multis accessionibus auxit , quæ nullibi comparent. (o)
Cum Boineburgio (p) atque Leibnitio (q) amice & familia-
riter vixit. Leibnitius dignum eum judicavit , cui edendorum

)(3

-
- (l) ALEGAMBE in *Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu* , Antverp. 1643. pag. 243. & ex eo
KOENIG. in *Bibliotheca vet. & nova* pag. 330.
(m) Tom. I. pag. 834. ubi vita S. Godefridi Cappenbergenfis Comitum ; item Tom. II. pag.
1154. ubi vita S. Thiadildis , Abbatissæ Freckenhorfti. Comitatus ille & Monasterium
in Westphalia sita sunt.
(n) SOTWELLUS in *Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu recognita* Rom. 1676.
(o) GEORG. CHRISTIANUS JOANNIS in Præf. ad *Nic. Serarii Res Mogunt.* pag. 2. ubi
Gamansii schedas fugitivas partim ad PP. Antverpienses , partim ad P. Joannem
Sigfridum , Soc. Jesu , pervenisse , partim in flumine Mœno periisse scribit.
(p) Vid. BOINEBURGI Epist. XXIII. A. 1655. Braubachii ad Dieterichium scripta.
(q) LEIBNITII *Cod. Jur. Gent. diplom.* in præfat. ad Mantiff. pag. 7.

Germaniæ Conciliorum cura committeretur. (r) Guilielmus Marchio, Camerae Imperialis Judex, literarum protector, Gamanfium induxit, Genealogiam ut Badensem perscriberet. Scripsit eam Badæ in Societatis Collegio, & ad Rudolphum Longum usque, seculi XIV. Marchionem, perduxit, Pistorianis Collectaneis usus, uti supra ostendi. Hæc ergo si non alicubi latent, in Badensi incendio A. 1689. perierunt.

Gamanfius Librum suum, Guilielmo Marchione annum ætatis 74. agente, adeoque Æræ vulgaris A. 1667. composuit, eumque filio Guilielmi Hermanno dicavit. Rubrum est: *Marchionum Badensium & Hochbergenfium Progenitores*. Nomen Auctoris reticet Codex. *Anonymum Badensem* vocant Scrinio- rum Præfecti. At Gamanfium esse ejus auctorem, Collegii Ba- densis me docuerunt Sodales.

Nostro hoc seculo majora moliti sunt Drollingerus atque Sahlerus, ille A. 1742. hic ante biennium, vita defuncti; uterque Aulæ Durlacensi addictus.

FRIDERICUS THEOBALDUS.
SAHLERUS.

A Consiliis secretis & feudali Præpositus Curia, capita quædam Badensis Historiæ diligenter examinavit, Geographica

---

(r) Idem LEIBNIT. loc. c.

---

præfertim Pagorum limitumque doctrinæ intentus. Prodro-
mum operis, (s) manu exaratum, ante hos decem annos suo
Principi obtulit; vigore & vita longiore dignus, ut cœpta
perficeret.

C A R O L U S F R I D E R I C U S
D R O L L I N G E R U S.

Confiliarius Aulicus, Palatii Bada-Durlacensis, quod Basi-
leæ est, Cimeliothecæ, Bibliothecæ & Chartophylacio Præ-
fectus: Badensium Rerum, si quis unquam, insigniter gnarus,
concinnavit Specimen Badensis Historiæ, (t) quod nonnisi
ad A. 1288. procedit. Sed & calamo ejus plures Badensium
Rerum debemus Articulos, qui in *Lexico Historico*, Basileæ A.
1726. impresso, comparent. (u) In originibus Domus Guil-
limanno adhæsit.

Successor ejus in muneribus, dignitate, doctrina, Jo.
Fridericus Herbsterus, a Confiliis Aulicis secretis, Bada-Durlacen-

---

(s) Titulus Codicis est: *Grundlegung zu einer Historie des uralten Hochfürstl. Haufses Baden.*

(t) *Versuch einer Historie des Fürstlichen Haufses Baden.*

(u) Articuli *Baden, Badenweiler, Hachberg, Rætelm, Zehringen.* Marchionum quoque
Badensium vitæ a Carolo I. quæ ibidem occurrunt, a Drollingero compositi sunt.
Poëtica ejus scripta alius quoque celebris Poëta, Jo. *Jacobus Spreng*, Græcæ
Linguae apud Basilienses nunc Professor, emisit in lucem; atque funebri Oratione
defuncti & suas dotes aperuit.

---

ses thesauros, per totos jam viginti annos, custodit & ordinat. Hoc duce & comite Scrinia Palatii sollicite perlustravi; recognovi sigilla, examinavi numismata, & alia monumenta Marchica Domus per aliquot menses curate inspexi. Omnia suscepi, peregi sub auspiciis CAROLI FRIDERICI, cui consecratum est opus; qui cum SERENISSIMA CONJUGE, CAROLINA LUDOVICA, Hassiaca Pallade, Gentis suæ æternitati magnanimus prospicit; qui sublimia Hermannorum, Carolorum, Fridericorum, Ludovicorum memoriæ immortalis exempla Principibus filiis, CAROLO LUDOVICO & FRIDERICO, (x) futuris propagatoribus Stirpis, quotidie ostentat; ipse augustalium virtutum amabile exemplar.

(x) Tertius his filius, LUDOVICUS WILHELMUS AUGUSTUS, dum hæc scribo, novum coeli munus accessit.

HISTORIAE